

Grotere zelfstandige bevoegdheid mondhygiënist

Wat houdt het experiment precies in?

Minister Bruins wil in 2020 starten met een experiment om mondhygiënisten meer zelfstandige bevoegdheid te geven. NVM-mondhygiënisten juicht dit toe, maar zet ook haar kanttekeningen. Waarom doen twee- en driejarig opgeleiden bijvoorbeeld niet mee aan het experiment? En wat betekent het experiment nu precies voor mondhygiënisten? Alle feiten op een rijtje.

Tekst **Anne Doeleman**

Even terug naar het begin. Al zeker vijftien jaar wordt gedacht over verdergaande taakherschikking in de mondzorg. Edith Schippers, die tot 2017 minister van VWS was, had al vergevorderde plannen om mondhygiënisten meer zelfstandigheid te bieden. Zij liet dit dossier uiteindelijk over aan haar opvolger. Minister Bruno Bruins, van het ministerie voor Medische Zorg en Sport, pakte het dossier vervolgens voortvarend op. Hij liet eind januari in een brief aan de Tweede Kamer weten op 1 januari 2020 te willen starten met een experiment om zelfstandige bevoegdheid toe te kennen aan mondhygiënisten op het gebied van de drie voorbehouden handelingen: het toepassen van lokale anesthesie, het behandelen van primaire caviteiten en het indiceren, maken en beoordelen van röntgenfoto's (solo- en bitewingopnamen). Concreet betekent dit dat voor deze voorbehouden handelingen geen opdracht van de tandarts meer nodig is. De verdergaande zelfstandigheid geldt echter alleen voor de vierjarig opgeleide mondhygiënisten; zij die een bachelor of health of science hebben. Zij mogen dus zelfstandig voorbehouden handelingen uitvoeren. Voor twee- of driejarig opgeleide mondhygiënisten blijven de huidige regels gelden. Zij moeten dus nog steeds toestemming vragen voor anesthesie en het behandelen van primaire caviteiten. Voor röntgenologie blijft dan ook de tussenkomst gelden. Het enige verschil voor hen wordt dat in het experiment de opdracht niet enkel door de tandarts kan worden gegeven, maar ook door een vierjarig opgeleide mondhygiënist.

'Verdergaande zelfstandigheid geldt alleen voor vierjarig opgeleide mondhygiënisten'

Vierjarig opgeleide mondhygiënisten kunnen zich in een tijdelijk register registreren en mogen dan de titel voeren van 'geregistreerd-mondhygiënist'. Voor twee- of driejarig opgeleide mondhygiënisten geldt dit dus niet. Vierjarig opgeleide mondhygiënisten

Minister Bruins heeft het dossier taakherschikking voortvarend opgepakt.

NVM-voorzitter Manon van Splunter is blij met het experiment, maar vindt dat de uitvoering beter kan.

moeten nog wel een certificaat stralingsbescherming behalen om de zelfstandige bevoegdheid te verkrijgen voor het maken van röntgenfoto's.

Duwtje in de rug

Minister Bruins geeft in de brief als reden voor het experiment aan dat hij de capaciteiten van de verschillende beroepsgroepen en dure opleidingen op deze manier zo goed mogelijk wil benutten. De bevolking vergriest en de vraag naar mondzorg van ouderen wordt complexer, geeft de minister aan. Ook de mondzorg voor jeugdigen vraagt aandacht. De minister vindt het daarom goed dat tandartsen meer tijd krijgen voor werkzaamheden die een academische opleiding vereisen en dat mondhygiënisten meer gelegenheid krijgen hun expertise op het gebied van preventie beter in te zetten. Taakherschikking komt, ondanks de functionele zelfstandige bevoegdheid, nog onvoldoende van de grond, constateert Bruins. Hij hoopt dat volledige zelfstandigheid voor het deskundigheidsgebied van de mondhygiënisten taakherschikking een duwtje in de rug geeft.

Dit alles leidt, zoals het er nu naar uitziet, tot het voorgestelde experiment. Hierin wordt onderzocht of taakherschikking inderdaad beter van de grond komt. Het jaar 2019 wordt dan gebruikt voor een zogeheten nulmeting, waarin de huidige stand van zaken wordt vastgelegd. Vervolgens volgt vanaf 1 januari 2020 een maximaal vier jaar durend experiment. De minister geeft aan dat het experiment is geslaagd "wanneer het heeft geleid tot een meer doelmatige inzet van hoogwaardige beroeps capaciteit en als de verwachting wordt bevestigd dat de

Wat betekent het experiment voor mij?

1 Is het zeker dat het experiment in 2020 start?

Nee, in het voorjaar worden de Eerste en Tweede Kamer nog geïnformeerd en bevestigd. De minister voorziet wel voldoende draagvlak.

2 Wat is het verschil tussen functionele zelfstandigheid en zelfstandige bevoegdheid?

Functionele zelfstandigheid: 'In opdracht van, maar zonder toezicht en zonder tussenkomst van een tandarts.' Op dit moment geldt dit voor mondhygiënisten voor het behandelen van primaire caviteiten en toepassen van lokale anesthesie. Het maken van röntgenfoto's mag, met de mogelijkheid tot tussenkomst van een tandarts en in opdracht van een tandarts worden gedaan. Het experiment gaat uit van **zelfstandige bevoegdheid:** de mondhygiënist maakt dan zelf de afweging of de voorbehouden handelingen (röntgen, anesthesie, behandeling primaire caviteiten) nodig zijn, en kan de handelingen zonder opdracht en zonder toezicht uitvoeren.

3 Hoe zit het met de Wet BIG?

Mondhygiënisten staan nu niet geregistreerd in het BIG-register. Enkel beroepen uit artikel 3 van de Wet BIG staan geregistreerd: artsen, tandartsen, fysiotherapeuten, verpleegkundigen, verloskundigen en psychologen. Voor de duur van het experiment wordt een tijdelijk BIG-register voor vierjarig opgeleide mondhygiënisten ingericht, volgens artikel 36a. Zij kunnen zich voor de duur van het experiment hierin registreren. Mocht het experiment slagen, dan worden vierjarig opgeleide mondhygiënisten toegevoegd aan artikel 3 van het BIG-register en komen twee- en driejarig opgeleide mondhygiënisten niet in het BIG-register.

4 Hoe zit het met de titel 'mondhygiënist'?

Mondhygiënisten die tijdelijk in het BIG-register zijn opgenomen, mogen de titel 'geregistreerd-mondhygiënist' voeren. Overige mondhygiënisten houden 'mondhygiënist' als titel.

5 Ik heb een twee- of driejarige opleiding gedaan. Moet ik me nu verplicht bijscholen?

Nee, tenzij je mee wilt doen aan het experiment.

6 Wat als ik, als twee- of driejarig opgeleide mondhygiënist, geen bij- en nascholing volg op het gebied van de voorbehouden handelingen?

Dan verandert er niets en kun je je werk blijven uitvoeren zoals nu.

7 Ben ik als vierjarig opgeleide mondhygiënist verplicht om mee te doen aan het experiment?

De condities waaronder het experiment zullen plaatsvinden, zijn nog niet duidelijk. Doet iedere vierjarig opgeleide mondhygiënist automatisch mee aan het experiment? Zijn zij verplicht mee te doen aan het experiment? Moeten zij zich opgeven? Wat betekent meedoen aan het experiment precies? Dat soort vragen kunnen pas in een later stadium beantwoord worden.

8 Moet ik al een certificaat stralingsbescherming behalen?

Nee, een certificaat stralingsbescherming is verplicht voor iedere vierjarig opgeleide mondhygiënist die wil meedoen aan het experiment. Als zeker is dat het experiment doorgaat, gaat NVM-educatie cursussen hiervoor aanbieden, maar eerder hoeft je nog niets te doen.

9 Hoe zit het met het tuchtrecht vanaf 2020?

In het experiment is het tuchtrecht van toepassing op de vierjarig opgeleide mondhygiënist. Het NVM-verenigingstuchtrecht is van kracht voor twee- en driejarig opgeleide mondhygiënisten.

kwaliteit niet in het geding is". Hoe dit gemeten wordt, is nog niet duidelijk.

Gemiste kans

NVM-mondhygiënisten is erg blij dat de nieuwe minister de knoop heeft doorgesneden en een eerste stap heeft gezet om taakherschikking in de mondzorg op gang te brengen. Liever nog had de vereniging gezien dat de minister mondhygiënisten direct had opgenomen in artikel 3 van de Wet BIG en hen ook direct meer zelfstandigheid zou geven. Onder meer de

aan dat niet iedere mondhygiënist alle voorbehouden handelingen uitvoert. "Niet iedere mondhygiënist behandelt primaire caviteiten, dus waarom zou je daar dan een opleiding in moeten hebben?"

Kleine groep

Daarnaast zijn Van Splunter en Bol bang dat op deze manier maar een erg minimale groep mondhygiënisten in aanmerking komt voor het experiment. Slechts 1600 mondhygiënisten hebben een bachelordiploma; de overige groep heeft een opleiding van twee of drie jaar gevolgd. Bol: "Het is jammer om een experiment te starten met zo'n kleine groep. En wat voor conclusies kun je vervolgens trekken als maar zo weinig mondhygiënisten mee kunnen doen?"

En dan is het als twee- of drie-jarig opgeleide mondhygiënist erg lastig om door middel van nascholing een bachelordiploma te behalen. De opleiding daarvoor, de 'upgrading bachelor', is uit de lucht gehaald. NVM-mondhygiënisten is met de opleidingen in gesprek of het mogelijk is om deze weer te vervolgen. De vereniging kijkt ook of er mogelijkheden zijn om op een andere manier aan te tonen dat met opgedane ervaring en bij- en nascholing wordt voldaan aan de eindtermen van de bacheloropleiding. Die plannen zijn echter nog niet concreet.

Samenwerking

Het experiment kent kortom voorlopig nog wat haken en ogen. NVM-mondhygiënisten blijft in gesprek met ambtenaren, de minister en politieke partijen om de juiste voorwaarden te kunnen creëren voor het experiment. Het besluit, waar een algemene maatregel van bestuur (AMvB) voor nodig is, moet nog worden behandeld in de Eerste en Tweede Kamer. NVM-mondhygiënisten gaat er dan ook vanuit dat er nog ruimte voor verandering is. Van Splunter benadrukt dat haar vereniging vooral ook wil blijven inzetten op samenwerking. "De tandarts kan niet zonder de mondhygiënist en de mondhygiënist kan niet zonder de tandarts. We zullen elkaar te allen tijde nodig hebben. We moeten er dus samen uitkomen, in het belang van de cliënten." ■

'Het is wrang dat niet alle mondhygiënisten mee kunnen doen'

weerstand onder tandartsen voor een grotere bevoegdheid voor mondhygiënisten hield dit tegen. NVM-mondhygiënisten wil het experiment nu weliswaar aangaan, maar vindt het onderscheid dat minister Bruins maakt tussen tweejarig, driejarig en vierjarig opgeleide mondhygiënisten een groot struikelblok. "Dat vinden we een gemiste kans en daar leggen wij ons dus niet bij neer", zegt NVM-voorzitter Manon van Splunter-Schneider. Volgens NVM-mondhygiënisten is het het uitgangspunt van de Wet BIG 'bekwaam is bevoegd' leidend. "In andere beroepsgroepen die met taakherschikking te maken hebben, wordt dit ook gehanteerd", zegt NVM-directeur Ellen Bol. Alle mondhygiënisten zijn goed opgeleid - ook de mondhygiënisten met een twee- of driejarige opleiding. "We zijn een beroepsgroep die erg intrinsiek gemotiveerd is, we voeren ons vak graag zo goed mogelijk uit", zegt Bol. "Dan is het des te wranger dat er een groep wordt buitengesloten - juist de groep die het beroep groot heeft gemaakt. Dat voelt absoluut niet goed." Van Splunter voegt toe dat ook de mondhygiënisten die in twee of drie jaar zijn opgeleid en met röntgen of anesthesie werken of primaire caviteiten behandelen, al bij- en nascholing hebben gedaan op dat vlak en bovendien al jaren ervaring hebben. Zij geeft ook